

Kako do zelene zastave u dječjem vrtiću?

Vondrak, Valentina

Master's thesis / Diplomski rad

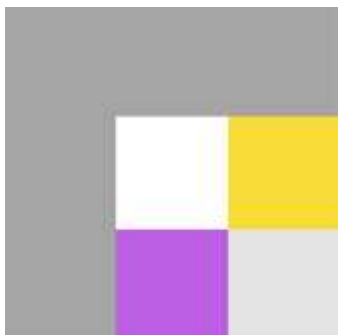
2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Education / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:141:583832>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-29**

Repository / Repozitorij:

[FOOZOS Repository - Repository of the Faculty of Education](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Sveučilišni izvanredni diplomski studij Ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

Valentina Vondrak

KAKO DO ZELENE ZASTAVE U DJEČJEM VRTIĆU?

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Sveučilišni izvanredni diplomski studij Ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

Kako do zelene zastave u dječjem vrtiću?

DIPLOMSKI RAD

Kolegij: Ekologija za održivi razvoj

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Irella Bogut

Sumentor: doc. dr. sc. Ivica Kelam

Studentica: Valentina Vondrak

Osijek, srpanj 2018.

Zahvaljujem mentorici izv. prof. dr. sc. Irelli Bogut na pomoći i savjetima prilikom izrade diplomskoga rada. Zahvaljujem svojoj obitelji koja mi je pružala veliku potporu tijekom cijelog studija.

SAŽETAK

Od početaka čovječanstva ljudi su trebali razmišljati o zaštiti okoliša. No, uvijek je bilo važnijih stvari. Svojim izumima čovječanstvo je bez razmišljanja narušilo prirodnu ravnotežu, a početkom ovog stoljeća počelo se govoriti o ekološkim problemima jer oni izravno utječu na zdravlje čovjeka. Pojam održivi razvoj je koncipiran tako da pojedinac uspješno zadovolji vlastite potrebe, ne ugrožavajući pritom sposobnost budućih generacija na zadovoljavanje istih.

Kako bi se uspješno utjecalo na pojedinca, potrebno ga je od najranije dobi upozoravati na važnost očuvanja okoliša. Odgojno-obrazovne institucije se trude usaditi u osobu ekološku svijest, no potrebno je isto njegovati i kod kuće. Svi su svjedoci da odgoj dolazi od kuće, ali što kada su mala djeca veći dio dana u vrtiću? Za odgojno – obrazovne ustanove je koncipiran program Eko škola koji se provodi u cijeloj Europi. Kako bi ustanova postala Eko škola, treba se prijaviti na mrežnoj stranici, provesti 7 programskih koraka, prijaviti se za stjecanje statusa te nakon dvije godine obnoviti status Eko škole. U programu mogu sudjelovati sve odgojno – obrazovne institucije, uključujući i dječje vrtiće. Iako je to tako, ove godine je samo 11 dječjih vrtića na području Republike Hrvatske prijavljeno u taj program. Neki vrtići njeguju ekološki odgoj, no ne prijavljuju se u program jer nedostaje adekvatno obrazovnog kadra koji bi proširio njihove spoznaje i uputio ih do toga da postanu Eko vrtić. U bližoj okolini se nalazi nekoliko vrtića koji su ipak dobili Zelenu zastavu i prestižan status Eko škole. To su Dječji vrtić Sisak Stari – objekt „Pčelica“ i Dječji vrtić Osijek – objekt „Mak“. Oni su svojim trudom i zalaganjem dobili Zelenu zastavu ali i dugo godina održavaju status Eko vrtića.

U budućnosti se očekuje veća osviještenost populacije jer odrasli rade na tome da u sadašnje generacije ugrade osjećaj za okoliš od najranije dobi. Odgojitelji se svakodnevno educiraju i rade na sebi kako bi postali kvalitetniji, a time i unaprijedili svoj rad. Uključivanjem djece u aktivnosti s ekološkim naglaskom stvaraju se generacije koje brinu o budućnosti okoliša u kojem žive. Shvaćaju da je on samo mjesto gdje su trenutno i da ga kao takvog treba čuvati za ostale, za potomke. Razumijevanjem ekološke problematike i uključivanjem u ekološke aktivnosti, ponašanje djece se mijenja, a preko djece se utječe i na odrasle.

Ključne riječi: održivi razvoj, odgojno – obrazovne institucije, Eko škole, Zelena zastava, najranija dob

SUMMARY

From the beginning of humanity, people should think about environmental protection. But there were always more important things. With its inventions, humanity has disturbed the natural balance without thinking, so at the beginning of this century, ecological problems began to be discussed as they directly affect human health. The concept of sustainable development is conceived so that an individual can successfully meet his own needs without compromising the ability of future generations to satisfy itself.

In order to successfully affect an individual, it is necessary to warn from the earliest age on the importance of environmental conservation. Educational institutions strive to build an ecological conscious person, but it also needs to be nurtured at home. They all testify that nurture comes from home, but what when children spend most of their day in kindergarten? Eco - school program is being developed for the educational institutions in Europe. In order for an institution to become an Eco School, it should be logged on the web site, implement 7 program steps, apply for status and after two years renew the status of Eco School. All educational institutions, including kindergartens, can participate in the program. Although everyone can be in program, this year only 11 kindergartens in the Republic of Croatia have been reported to program. Some kindergartens nurture eco-education, but do not report to the program because they lack the adequate educational staff to expand their knowledge and send them to become an Eco-kindergarten. In the immediate vicinity there are several kindergartens who still receive the Green Flag and the prestigious status of Eco School. These are the kindergarten Sisak Stari - object „Pčelica“ and Kindergarten Osijek - object „Mak“. They have received the Green Flag with their effort and dedication, but have also maintained the status of Eco School for a long time.

In the future, more population awareness is expected because adults are working to build a sense of the environment from the earliest age in the present generation. Educators are educated and working on their daily basis to become more quality and improve their work. Including children in ecologically focused activities generates generations that care about the future of the environment they live in. They realize that environment is just where they are at the moment and that they should be kept it as such for the rest, for the offspring. By understanding ecological issues and incorporating into ecological activities, the behavior of children is changing, and through children it affects adults too.

Key words: sustainable development, educational institutions, Eco Schools, Green Flag, early age

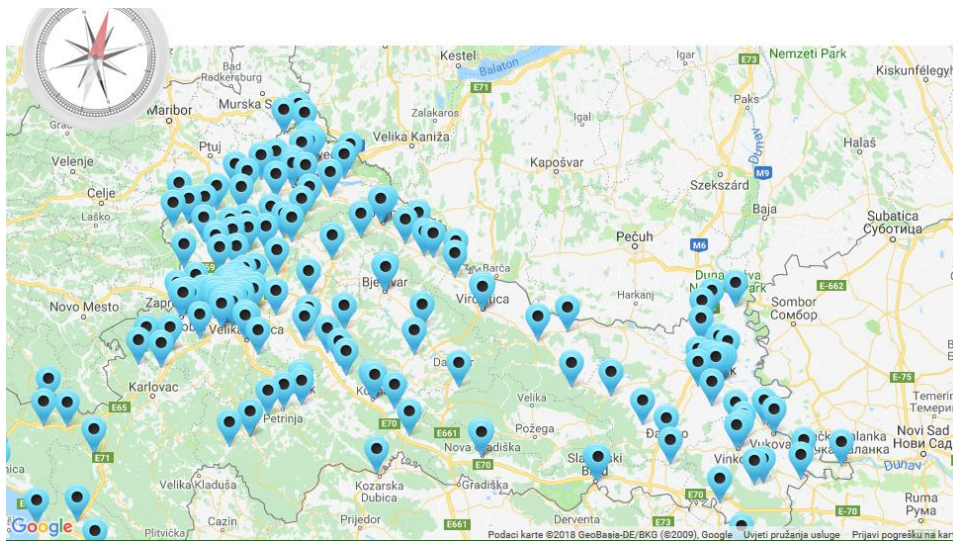
SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. ODRŽIVI RAZVOJ	3
2.1. Zakon o zaštiti okoliša	4
3. ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA ODRŽIVI RAZVOJ.....	6
4. EKO ŠKOLE	9
4.1. Što su Eko škole?	9
4.2. Cilj, zadaće i status Eko škole	9
4.3. Što rade Eko škole?	10
4.4. Načela odgoja i obrazovanja za okoliš u programu Eko škole.....	10
4.5. Ciljevi zaštite okoliša u programu Eko škole.....	11
4.6. Kako postati Eko škola?	12
5. EKO VRTIĆI U HRVATSKOJ.....	16
5.1. Dječji vrtić Sisak Stari – objekt "Pčelica"	16
5.2. Dječji vrtić Osijek – objekt "Mak".....	19
6. ZAKLJUČAK.....	24
7. LITERATURA.....	25

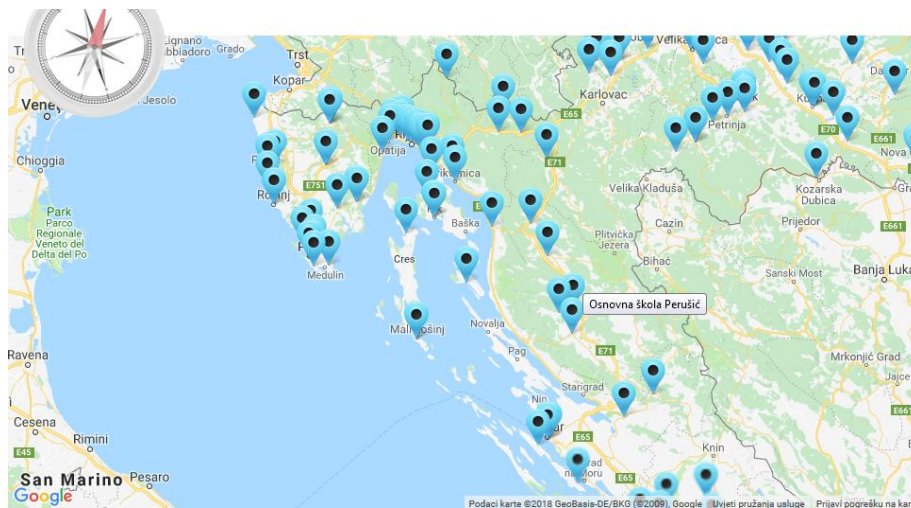
1. UVOD

U suvremenom dobu djeca u dječjem vrtiću borave skoro cjelodnevno stoga on treba utkati u djecu osnovne vrijednosti zaštite okoliša. Zbog nedostatka adekvatno obrazovnog kadra nemaju svi vrtići mnogo ekoloških tema. Iako neki vrtići provode ekološke sadržaje, imaju povrtnjak i kompost te se bave recikliranjem, na žalost nisu svi vrtići takvi. Upravo zbog tog problema i nedovoljne opće osviještenosti za okoliš je odabrana ovakva tema. U vrtićima se inače koriste neoblikovani materijali, no možda ne u mjeri u kojoj bi trebali.

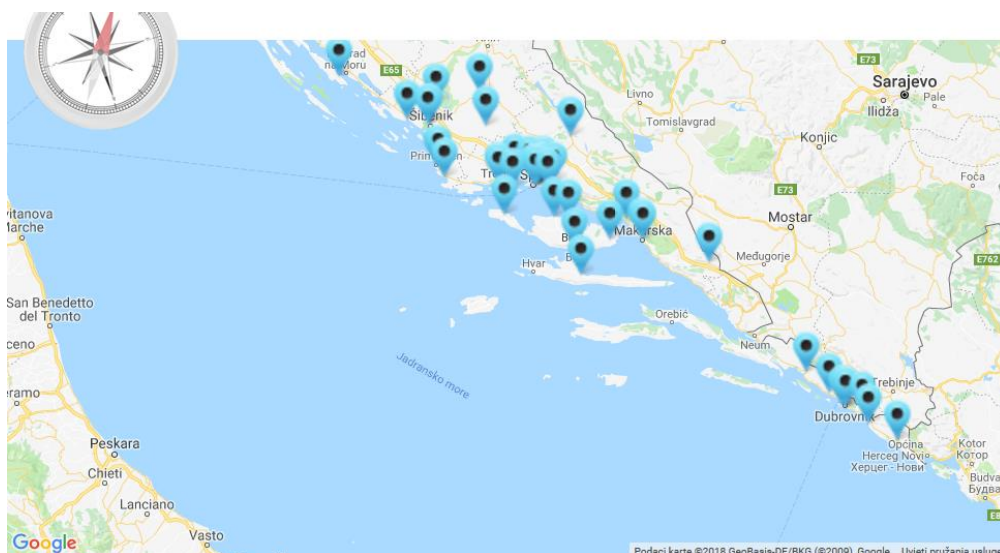
Eko škole donose program koji bi svim vrtićima omogućio kvalitetan odgojno – obrazovni rad. Da bi vrtić postao „EKO škola“ treba popuniti online prijavu, proći kroz 7 koraka, prijaviti se za stjecanje statusa te obnoviti isti nakon dvije godine. Brojne odgojno-obrazovne institucije u Republici Hrvatskoj su se odlučile na taj korak, a među njima se našlo i 11 dječjih vrtića (Slika 1., Slika 2., Slika 3.).

Slika 1. Područje Republike Hrvatske – Eko škole (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/> stranici pristupljeno 29.6.2018.)

Slika 2. Nastavak područja Republike Hrvatske – Eko škole (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/> stranici pristupljeno 29.6.2018.)

Slika 3. Nastavak područja Republike Hrvatske – Eko škole (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/> stranici pristupljeno 29.6.2018.)

Karta Republike Hrvatske prikazuje mnogobrojne odgojno – obrazovne institucije koje su se odlučile postati Eko školom. Trebalo bi biti više vrtića jer ipak djeca od najranije dobi trebaju spoznati ono što je važno. A zdrav i čist okoliš su zaista važni segmenti ljudskog života te svako živo biće ima pravo na njih.

2. ODRŽIVI RAZVOJ

Proces promjene neke jednostavne strukture u složeniju strukturu nekog entiteta se naziva razvoj. Na ideji razvoja se temelje priroda, društvo i čovjek. Društveni razvoj se sastoji u promjenama u okolini čovjeka koje doprinose porastu kvalitete njegova života. Ovdje se nalazi i održivi razvoj koji, prema UNESCO- u, zadovoljava postojeće potrebe i ne ugrožava sposobnosti budućih generacija za zadovoljavanje vlastitih potreba. Ključna nastojanja održivog razvoja su:

- ✓ Zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba i razumnih standarda blagostanja za sva živa bića,
- ✓ Postizanje jednakih životnih standarda unutar država i među globalnim stanovništvom,
- ✓ Potrebe se trebaju provoditi oprezno, zbog mogućeg prekida biološke raznolikosti i regenerativne sposobnosti prirode, lokalno i globalno te
- ✓ Budućim naraštajima treba omogućiti da postignu slične životne standarde ili bolje standarde jednakosti, a svoje potrebe treba postizati bez ugrožavanja tih mogućnosti (Carter, 2004.; Pastuović, 1999.).

Održivi razvoj ima snažnu potporu Deklaracije Agenda 21. To je dokument koji sadrži mjere za globalno partnerstvo za održivi razvoj i obuhvaća velik broj ekoloških i razvojnih problema te postavlja mnogobrojna pitanja o okolišu i razvoju, a namjera mu je bila dati strategiju za provedbu održivog razvoja u cijelom svijetu. Dokument se ne ograničava na tradicionalnu agendu očuvanja okoliša, već posvećuje veliku pozornost političkim, ekonomskim i financijskim vidovima održivog razvoja. Ciljevi održivog razvoja, prema Agendi 21, su:

- ✓ Uspješna zaštita okoliša,
- ✓ Umjereno korištenje prirodnih resursa
- ✓ Održavanje stalne i visoke razine gospodarskog rasta i zaposlenosti, te
- ✓ Društveni napredak u kojem su važne svačije potrebe (Carter, 2004.; Jambrović, 2011.).

Održivi razvoj se sastoji od tri međusobno povezana stupa, a to su, prema priručniku Obrazovanje za održivi razvoj (2011.), prirodni okoliš, društvo i gospodarstvo (Slika 4.). Prirodni okoliš čini: očuvanje prirodnih resursa, kružni tok tvari, emisije štetnih tvari, održivost iskorištavanja zemljišta, pravodobno i djelotvorno rješavanje problema, estetika,

biodiverzitet, vrijednost prirode. Društvo čini: sloboda, sigurnost, stabilnost, zdravlje, razvoj osobnosti, jednakopravnost, solidarnost, održavanje kulturne različitosti. A gospodarstvo čini: učinkovitija upotreba resursa, nova proizvodna tehnologija, kvaliteta dobara i usluga, struktura vlasti, pravedniju podjelu materijalnih dobara te mogućnost zaposlenja.

Slika 4. Shema tri stupa održivog razvoja

2.1. Zakon o zaštiti okoliša

Zaštita okoliša je zakonom uređena te sadrži odredbe vezane uz odgoj i obrazovanje za zaštitu okoliša i održivi razvoj. Slijedeći članci zakona skreću pažnju osobama koje se bave odgojem i obrazovanjem na važnost upoznavanje djece sa zaštitom okoliša od najranije dobi.

"Zahtjev da se dijete od najranije dobi uči odgovornom ponašanju moguće je provesti ukoliko odrasli u ulozi djetetova modela imaju razvijenu svijest o održivom razvoju, očuvanju okoliša i odgovornom ponašanju prema prirodnim resursima. Obrazovanje treba usmjeriti prema poticanju zaštite prirodnog okoliša." (Zakon o zaštiti okoliša Republike Hrvatske, Narodne Novine 110/07, članak 3. stavak 1). Uz taj članak, propisano je i slijedeće: "Država osigurava provedbu odgoja i obrazovanja za zaštitu okoliša i održivi razvitak u odgojno – obrazovnom sustavu te potiče razvoj sustava zaštite okoliša i unapređenje zaštite okoliša. S ciljem zajedničke provedbe odgoja za održivi razvitak, Ministarstvo za zaštitu okoliša i

prirode u suradnji s Ministarstvom nadležnim za prosvjetu utvrđuje smjernice obrazovnog programa u skladu sa Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske." (Narodne Novine 110/07, članak 178., stavak 1 i 2).

Suvremeni odgojno - obrazovni sustav u kojemu se odvija otvoren i dinamičan pedagoški proces treba polaziti od općih postavki odgoja individualiteta čiji interes obuhvaća razvoj pojedinca u skladu s njegovim osobnim potrebama, sposobnostima, mogućnostima i zanimanjima te osposobljavanje pojedinca za određeni tehnološki, politički, kulturni i prirodni razvoj (Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja, 1991.).

3. ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA ODRŽIVI RAZVOJ

U predškolskom razdoblju je važno upoznati djecu s temeljnim elementima zaštite okoliša. Obradivanjem tema vezanih uz prirodoslovlje odgojitelju u planu trebaju biti ovi koraci: ponuđeni prirodni okoliš, poticanje djece, motiviranje djece, aktiviranje djece i savjetovanje. Prilikom planiranja sadržaja potrebno je uzeti u obzir dob i iskustvo djeteta. U predškolskom razdoblju dijete treba osposobiti za aktivnog sudionika zbivanja u okolišu. Kako bi se to uspjelo, velika je vrijednost rada u prirodi gdje dijete otkriva sebe i druge. Ukoliko se krene s ranim ekološkim opismenjavanjem djece, izravno će se utjecati na globalne ciljeve društva (Katalinić, 2008.).

Nacionalni okvirni kurikulum (2011.) raščlanjuje obrazovni ciklus očekivanja djece u prirodoslovnom području. U prvom ciklusu se navodi da bi djeca trebala izraziti poštovanje prema prirodi, živim bićima, drugim ljudima i samima sebi; imenovati neka najpoznatija zaštićena područja na moru i kopnu u Republici Hrvatskoj; izraziti suosjećanje za osobe koje pate i za druga ugrožena bića; opisati značaj vode u čovjekovom životu te navesti primjer obnovljivog izvora energije.

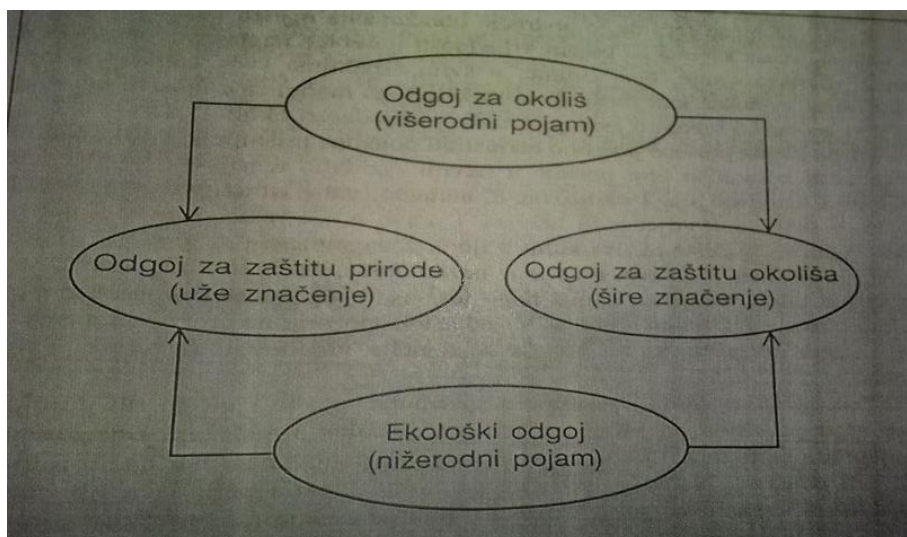
U mnogim odgojno-obrazovnim ustanovama se javlja odgoj za okoliš. On se uvijek prilagođava prema sredini djeteta, psihički i fizički te ispunjava djetetovo životno, radno i slobodno vrijeme. U obrazovanju za okoliš redovno se ukazuje na opravdanost niza drugih djelatnosti koje utječu direktno ili indirektno na obrazovanje djece i odraslih u zaštiti okoliša. Ugradnja odgoja i obrazovanja za okoliš ide postupno i još je daleko od razine sveobuhvatnosti jer nedostaje adekvatno osposobljenog kadra. Ako se odgoj i obrazovanje za okoliš shvati kao novu i prijeko potrebnu društvenu zadaću onda valja istaknuti da odgojno-obrazovni sustavi sve više uzimaju za svoju obrazovnu osnovu stalnost i kontinuiranost odgoja, obrazovanja i osposobljavanja za okoliš. Odgojitelje je potrebno usmjeriti na aktiviranje ekološko-edukacijskog senzibiliteta te na potrebu osobnog ekološkog ponašanja i prihvaćanja ekološke orijentacije obrazovanja te s tim u svezi uklanjanje svih odgojiteljskih granica. Fakulteti trebaju utemeljiti obrazovanje različitih profila budućih učitelja, odgojitelja i svih onih koji u praksi odlučuju o obrazovnom djelovanju, a čije posljedice utječu na stanje okoliša (Uzelac, 1996.).

Odgoj i obrazovanje mladih, najčešće određen terminom ekološki odgoj, bavi se kvalitetom ljudskog života i predstavlja opće uravnoteženje čovjeka i svijeta u kojem živi i

stoga obuhvaća i odnos čovjeka prema prirodi i odnos čovjeka prema čovjeku, te na kraju i uravnoteženje čovjeka samog na unutrašnjem planu. Zbog toga se termin ekološki odgoj zamjenjuje terminom odgoj za održivi razvoj, kako bi se naglasila međuovisnost čovjeka i žive i nežive prirode. Ekološki je odgoj s jedne strane usmjeren na razvijanje pozitivnih, humanih stavova i ponašanja prema okolišu. A s druge strane na ispravljanje već usvojenih pogrešnih gledišta, postupaka i akcija koje dijete stječe i razvija pod utjecajem nenamjernih odgojnih čimbenika (Maleš, Milanović, Stričević, 2003.).

Cilj ekološkog odgoja je pridonijeti razvoju pojedinca koji je svjestan ovisnosti čovjeka o okolišu, razvoju populacije koja se brine za okoliš i ne zanemaruje njegove probleme, koja ima znanje, stavove, motivaciju i vještinu da individualni i zajednički djeluje u cilju rješavanja postojećih problema i sprječavanja novih. Kako bi se to postiglo, ekološki odgoj mora započeti u najranijoj dobi djeteta. Zadatak ekološkog odgoja je pružiti djeci i mladima temeljna znanja o problemima okoliša, o njihovom nastajanju te načinu rješavanja istih, pomoći im da shvate koja je uloga stručnjaka, a koja svih ostalih ljudi u prevenciji ugrožavanja i zaštite okoliša. Djeca trebaju razvijati vještine prepoznavanja, sprječavanja i ispravljanja zlouporabe okoliša. Ekološkim odgojem treba usaditi stav koji određuje trajno ponašanje pojedinca i razvijanje osjećaja brige za druge i život, osjećaja pripadnosti lokalnoj zajednici, naciji i čovječanstvu (Maleš, Milanović, Stričević, 2003.).

Sadržaji ekološkog odgoja ovise o dobi djece. Kad su djeca mlađe dobi, naglasak je na razvijanju vještine očuvanja okoliša u svakodnevnom okruženju bliskom djeci. Kad se radi o starijoj djeci i mladeži, uz ekološke vještine, naglasak je i na stjecanju znanja i prepoznavanju problema okoliša na razini svjetske zajednice te na spoznajama da su svi stanovnici zemaljske kugle odgovorni za kvalitetu okoliša. Prilikom izbora aktivnosti u radu s djecom je potrebno identificirati probleme okoliša i kvalitete života na koje će sadržaji biti usmjereni; odrediti dob djece kojoj su pojedini sadržaji namijenjeni; odrediti pristup, znanje i vještine koje će djeca steći i koje će stavove razviti; odabrati način rada te kroz povratne informacije evaluirati rad (Maleš, Milanović, Stričević, 2003.).

Slika 5. Odnos pojmova edukacije za okoliš (Uzelac, 1996., 12)

"U Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju postoji odredba po kojoj su svi dječji vrtići dužni u svoje planove i programe unijeti sadržaje o ekološkom odgoju što su od 1997. godine dječji vrtići i učinili. U prikupljenim podacima evidentirano je da je 98 dječjih vrtića verificiralo ekološke programe i programe odgoja za održivi razvitak, a nekoliko dječjih vrtića je dobilo visoka priznanja i ušlo u UNESCO-ve Eko škole."¹

¹ www.eko.lijepa-nasa.hr stranici pristupljeno 28.6.2018.

4. EKO ŠKOLE

4.1. Što su Eko škole?

Eko škole su posebno osmišljeni programi za provedbu smjernica odgoja i obrazovanja za okoliš na razini čitavih odgojno-obrazovnih ustanova. One su intelektualno vlasništvo Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš koju je 1981. godine utemeljilo Vijeće Europe, a udruga Lijepa Naša je nacionalni koordinator Eko škola u Republici Hrvatskoj. Program je službeno započeo od 1994. godine u Danskoj, Njemačkoj, Grčkoj i Velikoj Britaniji, a danas se provodi u više od 59 država svijeta koje povezuju više od 46 000 škola.²

Eko škole su program i sustav nagrađivanja, odnosno škole se nagrađuju Zelenom zastavom sa znakom Eko škole koja se može biti izvješena na zgradi škole ili izložena u predvorju. Škole također dobivaju i certifikat Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš, stječu mogućnost medijske promidžbe u Hrvatskoj i svijetu, pravo na znak Eko škole koji će se nalaziti na dopisima te ostale pogodnosti.³

Program Eko škole se provodi i u Hrvatskoj. Tako je 2018. godine promovirano 24 Eko škole, a od toga 11 dječjih vrtića. Djeca se od najranije dobi odgajaju s ekološkom svijećcu, a primjer za to, iz bliže okolice, je Dječji vrtić „Mak“. U njemu su svi materijali ekološki izrađeni, a teme prilagođene programu. Godišnji plan i program Eko škole sastoji cjelina koje se obrađuju na djeci razumljiv način. Obilježavaju se važni datumi za okoliš, ali i ostali koji nisu manje važni. Tema se sastoji od cilja, zadataka, vremena realizacije i načina praćenja te nositelja. Nakon obrađene teme bilježe se ostvareni ciljevi. Tako dječji vrtić zadržava svoj ekološki status i čuva svoju Zelenu zastavu.⁴

4.2. Cilj, zadaće i status Eko škole

Cilj programa Eko škole jest ugradnja odgoja i obrazovanja za okoliš u sve dijelove odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život učenika i djelatnika škole, a zadaća je odgojiti mlade

²<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-su-ekoskole> stranici pristupljeno 28.6.2018.

³<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-su-ekoskole> stranici pristupljeno 28.6.2018.

⁴https://www.eko.lijepa-nasa.hr/users/profile_user/248;https://www.eko.lijepa-nasa.hr/users/all_user stranici pristupljeno 28.6.2018.

naraštaje senzibilnijima na pitanja okoliša i osposobiti ih za donošenje odluka o razvoju društva u budućnosti.⁵

*"Status Eko škole je sustav nagrađivanja na lokalnoj, državnoj i međunarodnoj razini što je osobitost ovog prepoznatljivog i kvalitetnog modela odgoja i obrazovanja. Škole koje ispune postavljene kriterije i koje brigu za okoliš promiču kao trajnu vrijednost i način življenja, dobivaju povelju o statusu Međunarodne Eko škole i Zelenu zastavu sa znakom Eko škole. Ovo prestižno međunarodno priznanje dodjeljuje se na dvije godine. Nakon toga slijedi obnova statusa. Škola mora dokazati da je u provedbi programa, prema zacrtanim smjernicama otišla "korak dalje", produbila i proširila rad na izabranim temama te sve aktivnosti mora iscrpno dokumentirati na mrežnim stranicama programa – eko.lijepa-nasa.hr."*⁶

4.3. Što rade Eko škole?

U Eko školi se jasno određuje i usmjerava način na koji se primjenjuju nastavni sadržaji o zaštiti okoliša. Sadržaji su dio redovnog nastavnog plana i programa te se primjenjuju u svakodnevnom životu škole. Na taj način se pomaže učenicima shvatiti kolika je važnost zaštite okoliša. Posebnu pozornost zahtijevaju pitanja smanjivanja i zbrinjavanja otpada, racionalno korištenje energije i vode te uređenje školskog okoliša. Sudionici života u Eko školi su učenici, učitelji / odgojitelji, administrativno i tehničko osoblje, roditelji, javna i mjesna poduzeća, predstavnici lokalne uprave ali i mnoge druge ekološki osviještene osobe iz djetetova okruženja. Svi zajedno poduzimaju niz aktivnosti i koraka s ciljem smanjenog opterećenja okoliša. Učenici Eko škole aktivno i zainteresirano prenose odgovornost na obitelj i širu zajednicu pridržavajući se naučenih pravila kako bi očuvali okoliš, odnosno oni žive „EKO“ načinom života.⁷

4.4. Načela odgoja i obrazovanja za okoliš u programu Eko škole

Svaki program odgoja i obrazovanja sadrži neka načela koja su kao nit vodilja. Odnosno govore sudionicima programa čega se trebaju pridržavati i na koji način postupati. Tako i program Eko škola ima svoja načela, a to su:

⁵<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-su-ekoskole> stranici pristupljeno 28.6.2018.

⁶<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-su-ekoskole> stranici pristupljeno 28.6.2018.

⁷<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-rade-ekoskole> stranici pristupljeno 29.6.2018.

- ✓ *"Usklađivanje i prilagođavanje programa Eko škola hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu (osnovne i srednje škole te dječji vrtići koje se uključe u program sami izabiru način ugradnje i provedbe programa u skladu s propisanim nastavnim planom i programom)*
- ✓ *Uvođenje posebnih programa zaštite okoliša (za sada su ti sadržaji sastavni dio nastavnog programa pojedinih općeobrazovnih predmeta zemljopisa/geografije, prirode, biologije i kemije i/ili stručnih predmeta pojedinih strukovnih škola)*
- ✓ *Stalno usavršavanje odgojitelja/učitelja/nastavnika*
- ✓ *Interdisciplinarni pristup odgoju i obrazovanju za okoliš u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama (ravnomojerno, kroz sve nastavne predmete, sve aktivnosti provode se na razini cijele škole)*
- ✓ *Osnivanje centara odgoja i obrazovanja za okoliš kao podrška programima zaštite okoliša (tematsko usavršavanje odgojitelja/učitelja/nastavnika, praćenje i usporedba rada na određenoj temi, praćenje rada na manjim projektima, usmjeravanje i evaluacija)*
- ✓ *Opremanje škola suvremenom literaturom s tematikom zaštite okoliša (priručnici o Eko školama i nastavni materijali su priređeni i razdijeljeni školama)" (Kutle, 2007., 15)*

4.5. Ciljevi zaštite okoliša u programu Eko škole

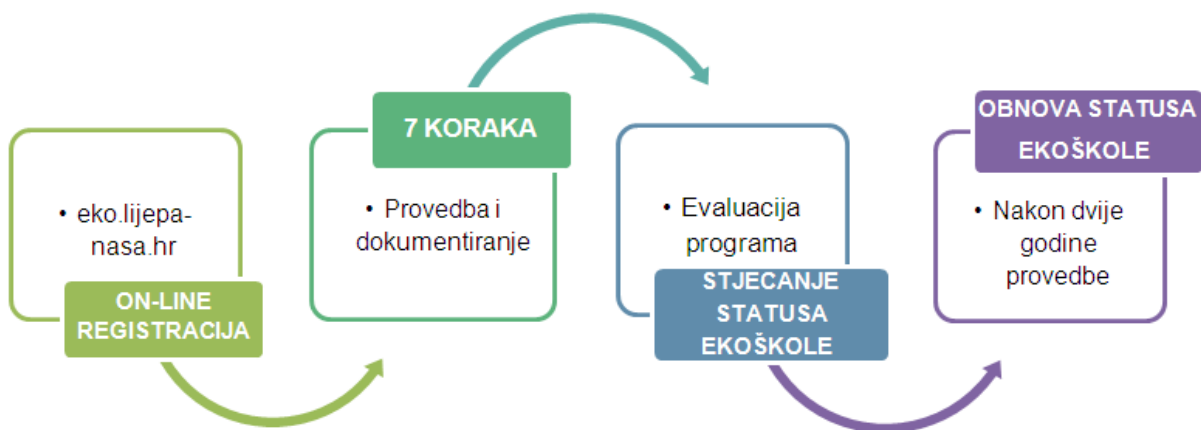
Dječji vrtići i škole, kao odgojno-obrazovne institucije, postaju centri informiranja djece i mladih o problematici okoliša te doprinose smanjivanju i rješavanju nepravilnosti. Program Eko škole ima svoje ciljeve, a institucije, ispunjavajući te ciljeve, stvaraju od djece ekološki osviještene osobe.

Ciljevi programa Eko škole su:

- ✓ *"Snimiti stanje-okoliš vrtića, škole, kuće, naselja, mjesta.*
- ✓ *Utvrđiti postojeće probleme u okolišu i mogućnosti rješenja.*
- ✓ *Predvidjeti i upozoriti na nove probleme okoliša, djelovati s ciljem sprječavanja nastanka novih.*
- ✓ *Dati prednost održivom razvitku.*

- ✓ Unaprijediti kakvoću življenja osiguravajući i održavajući visoku kakvoću okoliša za život, rad i kretanje.
- ✓ Organizirati akcije s ciljem promicanja životnih i radnih uvjeta.
- ✓ Zaštititi prirodu i očuvati prirodne izvore.
- ✓ Upoznati i štiti biološku raznolikost ekosustava.
- ✓ Poticati i osmišljavati rad u okolišu.
- ✓ Nastojati ispraviti štete počinjene u okolišu.
- ✓ Upozoravati javnost o problematici okoliša.
- ✓ Osigurati uvjete za trajno i pravodobno informiranje javnosti i sudjelovanje u svim predviđenim aktivnostima." (Kutle, 2007., 15).

4.6. Kako postati Eko škola?

Slika 6. Shematski prikaz kako do zelene zastave (<https://www.lijepa-nasa.hr/wp-content/uploads/2009/03/eko-skole.png> stranici pristupljeno 29.6.2018.)

Ugledni status Eko škole može steći svaka odgojno – obrazovna ustanova koja to želi. Kako je i shematski prikazano (Slika 6.) prvi korak je online prijava na mrežnoj stranici programa (eko.lijepa-nasa.hr). Kada se ustanova prijavi, slijedi verifikacija od strane nacionalnog koordinатора koji će vrtiću/školi poslati korisničko ime i lozinku pomoću kojeg će pristupiti ostvarivanju „7 koraka“ (Slika 7.). Nakon provedenih koraka, ustanova se prijavljuje za stjecanje statusa Eko škole i na dvije godine postaje Eko ustanova. Poslije dvije godine se treba prijaviti za obnavljanje statusa.

Slika 7. Shematski prikaz 7 koraka do zelene zastave (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/userfiles/images/3.png> stranici pristupljeno 29.6.2018.)

Škola se prvo prijavi za sudjelovanje u programu Eko škole. Prije prijave, Nacionalni koordinator upoznaje školu i sve zainteresirane s programom. Zatim institucija, kako bi postala Eko škola, treba prihvatiti i u cijelosti provesti program od predviđenih 7 elemenata – „7 koraka“, ovim redoslijedom:

1. Osnivanje odbora Eko škole – njega čine: ravnatelj, voditelji programa, učenici, predstavnici roditelja, nepredavačko osoblje ustanove, predstavnici lokalne zajednice, predstavnici Pokreta prijatelja prirode „Lijepa naša“ ili sličnih udruga koje se bave okolišem a djeluju u mjestu. Svrha odbora je osigurati usvajanje ostalih šest

elemenata, raspodijeliti odgovornost učenicima i u njima, razvijati svijest o vrijednosti njihovih zamisli, brinuti o dugoročnoj provedbi programa, te se povezati s upravom škole i lokalnom zajednicom. Odbor je snaga programa, a o njegovom radu se vodi zapisnik s održanih sastanaka i pregled najvažnijih odluka.

2. Ocjena stanja okoliša – prva točka programa jest pregled trenutnog stanja okoliša kojim se prosuđuje koliko škola opterećuje okoliš, koliko otpada proizvodi, kako troši energente i vodu, kakav je vanjski okoliš te kolika je zastupljenost odgoja i obrazovanja za zaštitu okoliša u aktivnostima ustanove. Pregled stanja okoliša se jednostavno izvršava pomoću brošure koja se dostavlja školama uz Prijavu za sudjelovanje u programu.
3. Plan djelovanja – ovdje se izrađuje program rada. Ustanova samostalno izrađuje program na temelju ocjene stanja okoliša. Odabire jedan ili više ponuđenih ciljeva koji su u okviru zadanih tema („Voda“, „Energija“ i „Otpad“). Važno je povezati program s redovnim nastavnim planom i programom te postaviti ostvarljive ciljeve, odrediti eko – parole i planirati sve druge aktivnosti.
4. Praćenje stanja i ocjenjivanje – bilježenjem i vrjednovanjem stanja se Eko školama daje posebna vrijednost i vjerodostojnost, naglašavajući stalno provjeravanje napredovanja prema cilju. Stanje se prati razrađivanjem u suglasnosti s planom djelovanja. Prati se i ocjenjuje jesu li ostvareni ciljevi, bilježi se svaki uspješan postupak i predlažu se postupci za neriješene probleme. Učenici, prema mogućnostima, trebaju biti ti koji će provoditi praćenje raznim instrumentima.
5. Rad prema nastavnom planu i programu – u redovnoj nastavi se obrađuju teme određene Planom djelovanja, a teme o zaštiti okoliša o kojima se uči u sklopu redovne nastave trebaju utjecati na način rada čitave škole. Treba pripremiti pojedinačne praktične aktivnosti u školi ili izvan nje.
6. Obavještavanje javnosti i uključivanje medija – školu je potrebno stalno promovirati, a osobito povodom Dana Eko škole. Odbor odabire jedan dan u godini koji će biti Projektni dan Eko škole. U školi se postavi stalni oglasni pano Eko škole, a školske novine mogu poslužiti kao promicatelji programa ili institucija može osnovati posebne novine Eko škole. Također se održavaju predavanja s ekološkim temama i razmjenjuju se informacije s drugim školama u zemlji i inozemstvu. Rad Eko škole prate mjesne novine, radio i TV te se organiziraju razne akcije na koje se pozivaju mediji.
7. Eko – kodeks – zajednički dogovor i stav sudionika Eko škole, a ide u prilog obvezivanju svih čimbenika na „EKO“ opredjeljenje škole. Učenici sudjeluju u

njegovoj izradi, a potrebno ga je izložiti na uočljivo mjesto i dopunjavati onim čemu učenici teže u zaštiti okoliša. Također se može objaviti i u lokalnom tisku i široj javnosti. Time Eko škole imaju priliku dati svoj doprinos izradi međunarodnog kodeksa zaštite okoliša – zajedničkoj izjavi o zaštiti okoliša u školama Europe i svijeta (Kutle, 2007.).

Nakon provedenih sedam koraka i ispunjenih kriterija o izradi i provedbi programa, koji u školi uspješno djeluje najmanje 9 mjeseci, Državno povjerenstvo provjerom dosljednosti provedbe, pismeno izvješćuje školu o ispunjavanju uvjeta za status Eko škole. Od prijave za sudjelovanje u programu do prijave za status Eko škole ože proći najmanje 9 mjeseci, a najviše 2 godine. Potom Nacionalni koordinator dostavlja školi prijavu/izjavu koja se sastoji od dva djela. Prvi dio sadrži osnovne podatke o školi i predstavlja prijavu za stjecanje statusa, a potpisuje ga ravnatelj. Drugi dio se sastoji od izjave lokalne zajednice koju nakon upoznavanja s tijekom provedbe i aktivnostima škole potpisuje predstavnik grada/općine te na taj način prihvaća suradnju. Ta izjava je trajna i obvezujuća za sve potpisnike onoliko dugo dok škola sudjeluje u programu. Ako se za status prijavljuje više institucija s područja grada/općine, svaka ispunjava ovu prijavu, predstavlja program rada i rezultate lokalnoj zajednici, koja svojim potpisom potvrđuje da kao ugovorna stranka prihvaća sve odredbe navedene u izjavi. Prijave statusa Eko škole dostavljaju se do 15. listopada, do 15. veljače ili do 15. svibnja svake godine (Kutle, 2007.).

Kako bi ustanova zadržala status Eko – škole, potrebno je dvije godine dokazati dostignutu razinu prve godine, ali i korak naprijed u provedbi smjernica odgoja i obrazovanja za zaštitu okoliša. Škola po pozivu Nacionalnog koordinatora dostavlja prijavu za obnavljanje statusa kao i dokaznu dokumentaciju o provedbi programa prema programskim koracima. Prijavu za obnavljanje statusa propisuje ravnatelj škole i predstavnik lokalne zajednice kao i prilikom stjecanja statusa i obvezujuća je za stranke potpisnice. Vrlo je važno iscrpno dokumentirati svaki programski korak kroz rad na izabranom temi. Ukoliko je do dobivanja statusa škola obrađivala jednu temu, kod obnavljanja statusa prikazuje koliko je svoj rad unaprijedila i dokle je došla s obradom ostalih tema; transport, zdravi život, biološka raznolikost i brojne druge teme koje se obrađuju nakon osnovnih (voda, energija, otpadi) (Kutle, 2007.).

5. EKO VRTIĆI U HRVATSKOJ

Svi se mogu ponositi kada svojim radom, trudom i zalaganjem dođu do Zelene zastave i prestižnog statusa Eko škole. Tako su odabrana dva vrtića kao pravi primjeri dobre prakse, Dječji vrtić Sisak Stari, objekt „Pčelica“ i Dječji vrtić Osijek, objekt „Mak“.

5.1. Dječji vrtić Sisak Stari – objekt „Pčelica“

Dječji vrtić Sisak Stari provodi i stvara veće eko projekte već 12 godina zajedno sa svojim odgojiteljicama Snježanom Dobrinić i Mirjanom Šebalj. Djeca vrtića su najmlađi ekolozi u gradu koji dobivaju najviše pohvala, priznanja i zahvala. Dob djece je između 3,5 i 4,5 godina. Poticaj na proučavanje ekoloških tema u vrtiću proizašao je iz ljepote okoliša, nepromišljenog uništavanja prirode kao i iz ostalih neposrednih promatranja. Cjelokupna metodologija rada Eko škola prilagođena je načinu rada u vrtiću koji se bitno razlikuje od rada u osnovnim školama. Iako je bilo nedoumica kako prilagoditi sve sadržaje predškolskom kurikulumu, uspješno su sve bile riješene. Glavna ideja bila je da sve ono što djeca usvoje u najranijoj dobi predstavlja dobar temelj za budući rad na području ekologije. Djeca svojim postupcima i probuđenom svijješću utječu na odrasle, odnosno iskrenim djelovanjem osvješćuju svoje roditelje o važnosti brige za okoliš. Planirane aktivnosti su bile u potpunosti prema mogućnostima i interesima djece, a za njihovu provedbu je korišten neoblikovani materijal (kartonske kutije, PVC boce i ambalaža). Njime je obogaćena dječja igra, izrađeni su zanimljive i kreativne didaktike kojom se razvija krupna i fina motorika djece, a nešto od ambalaže se može i reciklirati (Milanović, 2007.).

Eko patrole vrtića čine djeca starijeg predškolskog uzrasta koja kroz sakupljanje i recikliranje otpadnih materijala djeluje na svoje mlađe prijatelje. Aktivnosti u dječjem vrtiću su u najvećem broju životno – praktične, što daje poticaj da se osmisli prostor za igru koji će biti zanimljiv, ugodan i poticajan za učenje i boravak u vrtiću. One nisu ograničene samo na igre i eko aktivnosti nego često uključuju i odlazak u prirodu gdje proučavaju biljke, stabla, kukce kao i ostale prirodne pojave. U suradnji s djecom i roditeljima brine se za izgled dvorišta vrtića koje je karakteristično po tome što se u njemu nalazi jedno od ukupno tri stabla sofore u cijeloj sisačko – moslavačkoj županiji. I na taj način upoznaju djecu i njihove roditelje s rijetkim i nepoznatim biljkama i stablima ukrasnog drveća ali se i razvija svijest o

potrebi njihova očuvanja i njegovanja. U narednim godinama se planira više pažnje posvetiti brizi djece za vrtićki okoliš i dvorište te u sve aktivnosti uključiti i roditelje. Eko aktivnosti su prilagođene i godišnjim dobima te se i prema tome planira koliko će djeca boraviti u prirodi. Djeca uče upravo izravnim posjetom prirode jer vole ići nekamo a i sami iskusiti određene pojave te spoznati što se i zašto dogodilo (Milanović, 2007.).

Očuvanje okoliša i promicanje ideje održivog razvoja zahtjeva iscrpan rad koji se mukotrpno provodi tijekom cijele godine. Dječji vrtić je 27. travnja 2007. godine preuzeo zastavu Eko škole i certifikat kojim se proglašava Eko – školom – vrtićem te tada prvi put postaje Eko vrtić (Milanović, 2007.).

Slika 8. Djeca i začinska uzvišena gredica (<http://dvss.hr/projekt/poticajno-okruzenje-u-eko-skupini/> stranici pristupljeno 3. srpnja 2018.)

Slika 9. Taktilna ploča (<http://dvss.hr/projekt/poticajno-okruzenje-u-eko-skupini/> stranici pristupljeno 3. srpnja 2018.)

Slika 10. Boje i oblici – iskorištavanje PVC materijala (<http://dvss.hr/projekt/poticajno-okruzenje-u-eko-skupini/> stranici pristupljeno 3. srpnja 2018.)

Slika 11. Djeca izrađuju svoj enzim (<http://dvss.hr/projekt/cudotvorna-tekucina/> PRISTUPLJENO 3.srpnja 2018.)

5.2. Dječji vrtić Osijek – objekt „Mak“

U zborniku radova „Dječji vrtić – mjestu učenja djece i odraslih“ objavljeno je sedam koraka dječjeg vrtića „Mak“. Ispunjavanjem tih koraka dobili su Zelenu zastavu te su i oni postali Eko vrtić. Kako bi vrtić postao Eko škola prihvatili su i proveli program od 7 koraka u cijelosti. Odgoj i obrazovanje za okoliš ugrađen je u sve dijelove rada i u svakodnevni život djece i vrtića, a briga za okoliš postala je novi način življenja koji je donio Zelenu zastavu.

Na samom početku je dječji vrtić odabrao ekološku dimenziju odgoja i obrazovanja kao jednu od važnih karakteristika suvremene koncepcije predškolskog odgoja. Razvoj ekološke osjetljivosti i komunikacije djece i odraslih je vrlo složen proces u dijelu cjeloživotnog učenja koje počinje u vrtiću. Počelo je naglašenije ostvarivanje zadaća ekološkoga odgoja kao i podizanje ekološke kulture na razinu više kvalitete. Provodeći program održivog razvoja dugi niz godina, odvažili su se na novi korak, a to je uključivanje u program Međunarodne Eko škole. Htjeli su još više pridonijeti važnosti zaštite okoliša uvažavajući program koji posebnu pozornost posvećuje pitanjima zbrinjavanja otpada, racionalnog korištenja energije i vode te uređenje školskog/vrtićkog okoliša. Budući da su i prije u sve dijelove odgojno – obrazovnog rada utkali obrazovanje za okoliš, program Eko škole im nije bio novina. Dugogodišnje iskustvo i brojne aktivnosti koje su trajno ostale zapisane omogućili su prijavu za sudjelovanje u programu Eko škole (Batinić, Farkaš, 2009.).

Osnovali su odbor Eko škole/vrtića te u njega uključili razne strukture u vrtiću i izvan njega. Vrtić „Mak“ dugo godina surađuje s lokalnom zajednicom, pa je sada samo nastavio tu aktivnosti. Tako nije više bio izolirani čimbenik već aktivan partner pojedinca, udruge i institucije. Ocijenili su stanje okoliša neprimjerenim eko vrtiću unatoč velikom trudu svih djelatnika. U prostorima vrtića postoje posude za bio – otpad, spremnici za stari papir i karton, improvizirani spremnici za odlaganje starih baterija te plastične i staklene ambalaže. Također postoji i prostor u kojem djeca izrađuju reciklirani papir kao u maloj radionici recikliranog papira. U sjenovitom dijelu dvorišta vrtića je smješteno kompostište na kojemu rade djeca i promatraju nastajanje komposta. Izradili su plan djelovanja uvažavajući upravo pristupanje projektu Međunarodne Eko škole. Program je bio prilagođen odabranoj temi iako nije zapostavljen ni dosadašnji način planiranja. Vodilo se računa o eko problemima koji okružuju vrtić s osnovnim ciljevima: preventivno odgojno djelovati, promicati ekološku svijest, razvijati ekološku osjetljivost uočavanja i djelovanja u okolišu, a kroz aktivno

istraživanje koristeći različite materijale. Odabrali su temu „Otpad“ koju su realizirali kroz projekt „Postupanje s otpadom“ iz kojeg su nastali novi konkretni projekti; „Spasimo jedno drvo“, „Korak po korak do komposta“, „Smanjimo plastični otpad“. Cilj svih projekata je bio osvijestiti pojedinca koji će se zalagati za rješavanje aktualnih problema u okolišu. Naoko neznčajni problemi koje rješavaju djeca, postaju itekako važni jer njima usvajaju znanja, stavove i vještine koje imaju velik značaj za njihov razvoj i pripremaju ih za budući život (Batinić, Farkaš, 2009.).

Odgovitelj pronalazi povezanost održivog razvoja i prava djece u mnogim područjima rada. Šetnje, izleti, dječja znatiželja i pitanja motiviraju odgojitelja. Pokazatelj uspješnosti kod djece je razvijanje pozitivne slike o sebi, razvijanje pozitivnog odnosa prema drugima, njegovanje uzajamne pomoći i suradnje te njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi i okolišu. Elementi održivog razvoja našli su se u svim sklopovima aktivnosti:

- ✓ *"Sakupi i razvrstaj otpad – Čistko i Smečko nas vode u svijet zaštite okoliša*
- ✓ *Recikliraj – važnost šume, svakog drveta – Papirko*
- ✓ *Kompostiramo u našem dvorištu*
- ✓ *Svatko može nešto učiniti za spas ozonskoga omotača*
- ✓ *Čudesna tekućina voda – Čarolije s vodom*
- ✓ *Ugasi svjetlo – štedi struju!*
- ✓ *Pazi, vruće! Ledeno! – štednja topline*
- ✓ *Djeca i životinje – prijatelji*
- ✓ *Običaji Slavonije"* (Batinić, Farkaš, 2009.)

Uveli su eko patrole kako bi vrjednovali svakodnevni život vrtića dječjim očima. Eko patrola prati mjesečno prikupljanje papirnato otpada te izlazi u dvorište i uočava stanje istoga, a provjerava i stanje kompostišta na kojem promatra izgled bio – otpada i komposta. Uz odgojiteljsku pomoć zaključuje što od materijala za kompost treba dodati (Batinić, Farkaš, 2009.).

Praćenje programa se odvijalo na način da su odgojitelji bilježili svoja zapažanja o aktivnostima i ponašanju djece u odnosu na postavljene zadaće. Evaluaciju su iskazali kroz zabilješke i napomene, zabilješke o radu s roditeljima i zabilješke o zajedničkim aktivnostima djece i odraslih. Roditelji su rad programa pratili putem eko panoa i kutića za roditelje. U sklopu pedagoške dokumentacije odgojno – obrazovnog rada kroz organizacijske i materijalne uvjete za ostvarivanje zadaća, planirali su sklopove aktivnosti, teme i projekte

tromjesečno, odnosno prema godišnjem dobu, događanjima u gradu i drugim datumima; eko prigodama kao i specifičnim događanjima koji su prožeti eko problematikom iz užeg okružja. Iz toga su proizašli sklopovi cjelina, a svaka od njih je sadržavala cilj, zadaće, tko radi, gdje, kako i kada se aktivnosti događaju. Sve aktivnosti su se provodile u svim dobnim skupinama, od 3 do 7 godina, prema sklonostima odgojitelja i mogućnostima svakog pojedinačnog djeteta, a kroz promatranja, istraživanja, praktične aktivnosti, izlaske izvan vrtića, komunikacijom te glazbenim i likovnim izričajem (Batinić, Farkaš, 2009.).

Obavještavali su javnost i uključivali medije raznim manifestacijama kada su izlazili izvan vrtića, upozoravajući i na taj način sugrađane na određene ekološke probleme. Roditelje su obavještavali o svim eko događanjima u vrtiću putem eko panoa koji su promjenjivi. Verbalnom komunikacijom su se rađale nove ideje, a roditelji su davali podršku i pomagali u suradnji s raznim institucijama. Eko aktivnosti u dječjem vrtiću redovito su pratile i o tome izvješćivale Hrvatska radio televizija, Televizija Slavonije i Baranje, Osječka televizija, Hrvatski radio Osijek, Gradski radio te pisani mediji Glas Slavonije, Slavonski dom, Jutarnji list, Večernji list, a prema sadržaju interes su pokazali i pisani mediji specifičnih sadržaja (Batinić, Farkaš, 2009.).

Prilikom izrade eko kodeksa pomogao im je njihov moto, „Spasimo jedno drvo, spasimo makar bilo prvo“, koji je ujedno postao i eko kodeks. Djeca i roditelji su prihvatili znak i eko kodeks koji je bio znak raspoznavanja za sve aktivnosti izvan vrtića te su po njemu poznati izvan grada Osijeka i županije. Svih sedam koraka bilo je potrebno prilagoditi načinu rada u dječjem vrtiću kao što su to napravile i odgojiteljice iz dječjeg vrtića u Sisku. U vrtiću djeca nisu toliko samostalna kao u školi, što zahtjeva sudjelovanje odgojitelja u smislu promatrača, a po potrebi i pomagača. Odgojitelj potiče dijete da ostvareno bilježi vlastitim izričajem što se posebno odnosi na eko patrole. Intenzivnim stručnim usavršavanjem odgojitelja su pridonijeli razvoju vlastite unutarnje kontrole, odgovornosti i samodiscipline te tako lakše prilagodili program predškolskom kurikulumu. Kod djece su pobudili ekološku osjetljivost, odnosno sposobnost eko komuniciranja djeteta u odnosu na probleme u okolišu koji ga okružuje. U program edukacije su bili uključeni i roditelji preko kutića za roditelje, pedagoškim i praktičnim radionicama, izlaganjima, druženjima, zajedničkim odlascima u prirodu i posjetima različitim institucijama te su tako pomogli roditeljima razviti kompetenciju za obiteljski eko odgoj i obrazovanje (Batinić, Farkaš, 2009. prema Farkaš, 2004.).

Zahvaljujući timskom radu svih odgojitelja i ostalih djelatnika vrtića, pomoći stručnog tima, roditelja i vanjskih suradnika vrtić pridonosi cjelovitim razvoju osobnosti svakog djeteta i kvaliteti njegova života. Za mukotrpan rad i trud dječji vrtić je dobio i međunarodno priznanje Zelena zastava što je potvrdilo odgojiteljima, roditeljima i djeci da su na pravom putu zajedničkog djelovanja kojim postižu učinke trajne promjene znanjima, stavovima i ponašanjima pojedinca u odgoju i obrazovanju za okoliš (Batinić, Farkaš, 2009.).

Slika 12. Unikom edukacija u dječjem vrtiću (<http://unikom.hr/novosti/edukacija-eko-djeci-vrtic-mak/> stranici pristupljeno 3.srpnja 2018.)

Slika 13. Podizanje Zelene zastave (<http://www.mojosijek.hr/podignuta-zelena-zastava-eko-vrticu-mak/44535.html> stranici pristupljeno 3.srpnja 2018.)

Slika 14. Zdrava hrana (https://www.eko.lijepa-nasa.hr/documents/four_step_photos/img_0854.jpg stranici pristupljeno 3.srpnja 2018.)

Slika 15. Igre s vodom (https://www.eko.lijepa-nasa.hr/documents/four_step_photos/img_1228.jpg stranici pristupljeno 3.srpnja 2018.)

6. ZAKLJUČAK

U odgoju i obrazovanju djece svaki dio ima smisao i niti jedan nije manje važan, pa se to odnosi i na obrazovanje za okoliš. Djeca su budućnost svake države svijeta stoga je važno utkati u njih znanja kojima će očuvati okoliš kako bi mogli kvalitetno živjeti. Svaka generacija bi trebala biti jednako obrazovana kako bi budućim naraštajima bilo jednako dobro na Planetu Zemlji. Djeca trebaju shvatiti koji su obnovljivi, a koji ne obnovljivi izvori energije, važnost vode te naučiti kako reciklirati. Iz toga proizlazi očuvanje okoliša i dječje zalaganje za isti. Djeca su zaista veliki pokretači promjena kod odraslih. Kad se malo bolje razmisli, oni sve teme obrađene u vrtiću prenose svojim ukućanima i na taj način uključuju odrasle u segmente odgoja i obrazovanja institucije. Nauči li ih se u vrtiću reciklirati i štedjeti energiju i vodu, oni će znanja prenijeti kući gdje će odrasli, dječjim utjecajem, isto tako reciklirati i paziti na potrošnju. Takvim načinom učenja globalno se čuva okoliš.

Program Eko škole je zaista odličan jer obuhvaća sve segmente dječjeg života. Iako je okoliš na prvom mjestu, ostali dijelovi nisu manje važni. Tako recikliranjem PVC materijala vrtići stvaraju nove igre i didaktiku, a djeca svoje kreacije, čime se pobuđuje kreativnost kako kod odraslih tako i kod onih najmlađih. Svaki vrtić bi trebao makar pokušati provesti program Eko škole jer bi to uvelike utjecalo na okoliš uopće, očuvalo bi bio-različitost i održalo bi prirodnu ravnotežu.

7. LITERATURA

1. Batinić, V., Farkaš, L.J. (2009). Sedam koraka Eko-vrtića "Mak" do Zelene zastave. U N. Babić, Z. Redžep Borak (ur.), Dječji vrtić – mjesto učenja djece i odraslih (211-216). Osijek
2. Carter, N. (2004). Strategije zaštite okoliša. Zagreb: Barba.
3. Jambrović, F. (2011). Održivi razvoj u obrazovanju. Zagreb.
4. Katalinić, D. (2008). Metodički vidici prirodoslovlja u povezanosti s ekologijom u predškolskom odgoju za održivi razvoj. Maribor.
5. Kutle, A. (2007). Međunarodne Eko – škole u Republici Hrvatskoj, broj 7, 15-20. Zagreb: Grafika Hrašće d.o.o.
6. Maleš, D., Milanović, M., Stričević, I. (2003). Živjeti i učiti prava, odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja. Zagreb: Filozofski fakultet.
7. Milanović, I. (2007). Provedba programa Eko – škole u dječjem vrtiću. U A. Kutle (ur.), Međunarodne Eko – škole u Republici Hrvatskoj, broj 7, 34-35. Zagreb: Grafika Hrašće d.o.o.
8. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011). Ministarstvo obrazovanja, znanosti i sporta RH. Zagreb
9. Pastuović, N. (1999). Edukologija: Integrativna znanost o sustavu cjeloživotnog obrazovanja i odgoja. Zagreb: Znamen.
10. Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja (1991). Glasnik ministarstva prosvjete i kulture RH, Zagreb.
11. UNESCO – ovo svjetsko izvješće: Prema društvima znanja (2007). Zagreb: Educa.
12. Uzelac, V. (1996). Okoliš, obrazovanje, odgojitelji/učitelji. Rijeka: Linija.
13. Zakon o zaštiti okoliša Republike Hrvatske (Narodne novine 110/07, članak 3. stavak 1, članak 178. stavak 1 i 2).

MREŽNE STRANICE:

<http://dvss.hr/projekt/poticajno-okruzenje-u-eko-skupini/> stranici pristupljeno 3.7.2018.

<http://dvss.hr/projekt/cudotvorna-tekucina/> stranici pristupljeno 3.7.2018.

www.eko.lijepa-nasa.hr stranici pristupljeno 28.6.2018.

<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-su-ekoskole> stranici pristupljeno 28.6.2018.

<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-su-ekoskole> stranici pristupljeno 28.6.2018.

https://www.eko.lijepa-nasa.hr/users/profile_user/248; https://www.eko.lijepa-nasa.hr/users/all_user stranici pristupljeno 28.6.2018.

<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-rade-ekoskole> stranici pristupljeno 29.6.2018.

<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/userfiles/images/3.png> stranici pristupljeno 29.6.2018.

https://www.eko.lijepa-nasa.hr/documents/four_step_photos/img_0854.jpg stranici pristupljeno 3.7.2018.

https://www.eko.lijepa-nasa.hr/documents/four_step_photos/img_1228.jpg stranici pristupljeno 3.7.2018.

<https://www.lijepa-nasa.hr/wp-content/uploads/2009/03/eko-skole.png> stranici pristupljeno 29.6.2018

<http://www.mojosijek.hr/podignuta-zelena-zastava-eko-vrticu-mak/44535.html> stranici pristupljeno 3.7.2018.

<http://unikom.hr/novosti/edukacija-eko-djecji-vrtic-mak/> stranici pristupljeno 3.7.2018.